

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

13 De simonia, quae committitur in pensionibus Ecclesiasticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

vel Archidiaconus. Et quia Diaconatus, vel Archidiaconatus dignitatem habet, & exigit certam pensionem, tota ea permutatio simoniaca labe vitatur, quia ratione rei spiritualis temporale commodum percipitur: quemadmodum si calix facer cum alio consecrato calice commutatur, æstimari debet utriusque calicis materia, non autem eorum consecratio.

Tertio queritur, An sit permutatio simoniaca, qua beneficium cum pensione Ecclesiastica commutatur? Respondeo, simoniacum esse, quia Ecclesiastica pensio beneficium non est, ut suo loco dixi, & potius in fructibus consistit, quam in spiritualibus. Vnde Titius beneficium permutaret potius cum emolumento, & commodo temporali quam cum spirituali.

Quarto queritur, An sit Titius simoniacus beneficium suum permutando cum beneficio Caii, ea conditione, ut Caius soluat impensas, quas Titius fecerat in suo beneficio? Respondeo, hic esse distinguendum. Aut enim Titius impensas fecerat nomine Ecclesie, aut suo: item, aut in utilitate beneficii, vel Ecclesie, aut in utilitatem suam. Potest absque simonia impensas exigere, quas fecit nomine Ecclesie, vel in utilitatem beneficii: non autem eas quas fecit nomine suo, vel in bonum, & commodum suum. Qui enim succedit alteri in beneficio, debet soluere impensas per antecessorem suum factas nomine Ecclesie, vel in utilitatem beneficii, non alias. Hinc etiam est, ut simoniacus sit Titius suum beneficium permutans cum beneficio Caii eo pacto, ut Caius conducat fructus vnius, vel duorum annorum, quos Titius non perceperat, & difficile percipiet, nisi Caius conduxerit. Ratio est, quia non permutat simpliciter beneficium cum beneficio, sed ex tali permutatione commodum reportat, nimirum fructus præteritos, quos nondum perceperat, nec poterat facile percipere, & obligat sibi Caium ad conducendum eos.

Quinto queritur, An simoniam Titius committat, causa permutationis, beneficium suum dimittens, ut Caius det vicillim suum, sed quia Caius nullum beneficium habet, assignat certos annuos redditus, vel certam pecunie quantitatem, in quibus beneficium superioris auctoritate resignatum constituitur? Respondeo, simoniam admittere, quia non permutat beneficium cum beneficio, sed cum pecunia, vel cum re pecunie æstimabili, & ita Titius est beneficii venditor, & Caius emptor.

Sexto queritur, An simoniaca sit permutatio beneficiorum, vulgò dicta Quadrangularis, & Triangularis. Quadrangularem vocant permutationem, cum Petrus V. g. iuum beneficium resignat, & dimittit in gratiam Pauli, Paulus idem suum, gratia, & favore Ioannis, & Ioannes suum in gratiam Francisci, & Franciscus vicimo suum causi, & favore ipsius Petri. Triangularem appellant, cum sit permutatio inter tres, hoc modo, videlicet, Petrus renuntiat beneficium suum in gratiam Pauli, hic in favorem Ioannis, & Ioannes gratia ipsius Petri? Respondeo, in his non esse veram permutationem, quia permutatio beneficiorum iure permissa non est, nisi inter duos. In beneficiorum item permutatione est resignatio, & dimissio beneficii: at resignatio, seu renuntiatio beneficii in gratiam, & favorem alterius, cum pacto contineat, est iure prohibita.

Quare, quæ vocantur Quadrangulares, vel Triangulares permutationes simoniacas esse, & iure communi damnatas, testatur Collect. in cap. 1. de rerum permutat. prope finem, & Imola Clem. 1. eod. tit. num. 40. vers. Quod semper tres, & Caputaquensis par. 2. Decis. 325.

Ultimo queritur, An simoniaca sit permutatio, qua Titius dimittit, siue resignat beneficium suum in gratiam Caii, & hic suum in gratiam nepotis ipsius Titii? Respondeo, simoniacam esse, & iure communi damnatam. Ansharan. cap. 1. de Rerum permutat. in sexto, vers. Tria colligit. Gemianus eod. cap. vers. An valat permutatio, Frä-

cus ibidem vers. In textu, ibi: Sua beneficia, Beneficius in Clem. 1. de Rerum permutat. n. 43. Sarnensis in reg. de publican. resignat. quæst. 3. vers. Ibi, primo, quia regula, Caputaquensis par. 2. Decis. 325. Et ratio iuris est, quia nemo potest permutare nisi suum beneficium, & in ipsa permutatione est renuntiatio beneficii, ergo cum Titius suum beneficium permutat cum beneficio Caii, uterque suum beneficium dimittit, & resignat causa permutationis, non absolute, & simpliciter: ac proinde beneficium Caii debet conferri Titio, non nepoti ipsius, Titius enim non nepos eius, qui beneficium non habet, beneficium permutat. Item permutatio beneficiorum non nisi inter duos iure permittitur, hic verò inter tres fit permutatio.

De Simonia, qua committitur in pensionibus Ecclesiasticis.

CAPUT XIII.

PRIMO queritur, An citra Simonie vitium pensio imponatur in fructibus alterius beneficii, quod non est resignatum, absque eo quod imponatur in fructibus resignati beneficii? V. g. Titius dimittit, siue resignat suum beneficium patre, & simpliciter coram Romano Pontifice, qui potest in beneficiis pensiones imponere, & Pontifex illud beneficium Caio confert, & quia tenues fructus reddit, non imponit pensionem in eo beneficio, resignato & collato Caio, sed in alio beneficio, quod Caius habet. Queritur, An hæc reservatio pensionis sit simoniaca? Ratio dubitandi est, quia id videtur illicitum; petinde enim est, ac si Pontifex beneficium Caio conferat pretio annue pensionis. Pontifex itidem simoniacus esset conferendo beneficium Caio, & imponendo pensionem in patrimonio ipsius Caii. Ergo pari ratione, si imponat pensionem in alio beneficio, quod Caius habet. Respondeo, nullam simoniam per se, & ex natura rei admitti in huiusmodi casu, quia idem iuris est in pensione, quæ imponitur in fructibus beneficii, cum conferatur in aliquem, quod est in pensione, quæ imponitur in fructibus beneficii antea collati. Nam summus Pontifex plene, ac liberè potest de beneficiis statuerè, & sicut potest onus imponere beneficio, quando illud confert: sic potest imponere beneficio, quod antè contulerat. Nam beneficia sunt bona, quæ summi Pontificis auctoritate dispensantur, & iustis de causis potest Pontifex illorum fructus ad tempus reservare, & in pios usus impendere. Dispar verò ratio est de bonis patrimonialibus clericorum: illa enim non subsunt libertæ voluntati Pontificis, quare beneficium nequit conferre clerico ea conditione, ut soluat ex suo patrimonio annuam pensionem: hoc enim petinde esset, ac si beneficium ei venderetur.

Secundo queritur, An Titius, qui auctoritate legitima Romani Pontificis data est facultas transferendi pensionem ex toto, vel ex parte in unum, vel plures, simoniacus sit, si eam transferat pecunia accepta ab eo, in quem transferet? Hanc questionem tractat Gigas de pensionibus, quæst. 99. Ratio dubitandi est, quia pensio non est quid spirituale, aut spirituali annexum, siquidem in laicum cadere potest, ut constat ex Baldo, Felino, & aliis in c. Ad audientiam 2. de rescript. & probat. Gigas Tract. de pensionibus, quæstio. 21. ergo non videtur Titius Simoniacus esse, si recepta pecunia pensionem sibi debitam in alium transferat.

Gigas, quæstione iam citata in utraque partem argumenta proponit, & tandem numero 22. ita concludit: Ex prædictis videtur de iure dici posse, quod Simoniacus non sit pecuniam dare pensionario, habenti facultatem transferendi pensionem pro obtinenda translatione pensionis.

Quam

Quam conclusionem intelligi sanè procedere in simplici pensione, siue illa habeatur ex causa onerosa, puta ex causa resignationis beneficii, vel cessionis iuris, & litis, siue ex causa lucratiua, secus autem esset in pensione, quæ clerico ea lege assignatur, vt sit de cætero Ecclesiasticum beneficium. Sic ille. At numero 24. ad finem ait: (Consulerem tamen, ne id fieret, quia bonarum mentium est tibi culpam timere, vbi culpa non est. Quinimò vbi animæ periculum timetur, semper etiam diuor pars, quæ animæ fauet, tenenda est, & iuuenis de sponsal. & cap. sicut Dist. 14. & honestas repugnare videtur, quod pensio, quæ est onus, & seruitus quedam, ipsi beneficio super eius fructibus imposita, pecunia acquiratur. Haftenus ille.

Dicendum est, pensionem, quæ clerico tamquam clerico dari solet, transferri non posse, pecunia recepta ab eo, in quem transferretur absque simoniae vitio.

Primo, quia reuera est quid spirituale rei annexum, si quidem datur clerico tamquam clerico, nec referuari potest alicui, nisi Romani Pontificis auctoritate.

Secundo, quia tamen datur Clerico in alimentum, & subsidium vitæ, nihilominus tamen est ius percipiendi certam partem ex fructibus beneficii.

Tertio, quia dabitur non potest, quin sit onus, & seruitus quedam imposita beneficio, vt beneficium est quid rei spirituale annexum, ergo etiam pensio, quæ est onus impositum beneficio. Si quæras, Ad huiusmodi simonia, quæ translatione pensionis committitur, parus iure in simoniacos constitutus, puniatur? Respondeo, minimè, quia eiusmodi penæ constitutæ sunt in simoniacos beneficarios, at sicut pensio beneficium non est, sic etiam pensionarius non est beneficiarius.

Tertio queritur, An pensio possit absque simonia auctoritate Romani Pontificis anticipatis solutionibus redimi? Respondeo, posse, quia huiusmodi simonia non est iure diuino prohibita. Deinde, quia multis iam annis est in curia Romana consuetudine receptum, vt pensiones facultate pontificia, anticipatis solutionibus redimi queant. Hac est opinio Gigantis in q. 87. de pensionibus, vbi numero 3. citat Paulum Romanum idem sententem.

Quarto queritur, An Titius pro simoniaco habendus sit, si pensionem absque Romani Pontificis auctoritate pecunia redimat? Caietanus in Opusculo tomo primo, tract. 31. Responsione, censet, pensionem esse quid temporale, & ideo posse pecunia redimi. Sed non declarauit ille, an redimi debeat auctoritate superioris, an verò id fieri queat priuata auctoritate. Maior in 4. Distinct. 15. questione quinta. censet pensionem esse quid spirituale, quia, inquit, non est portio fructuum, quæ percipiatur, sed ius exigendi pensionem, & ideo putat non posse pecunia redimi. Vbi, si negauit Maior id fieri posse auctoritate Pontificis, contra eum est consuetudo in Curia Romana recepta, vsque approbata: quotidie enim Pontifex facultatem concedit, vt pensiones pecunia redimantur. Sotus libro nono de Iustitia, questione septima art. secundo, ita distinguit: Aut pensio, inquit, referuatur laico, & illa est quid temporale, & proinde potest pretio redimi: aut referuatur clerico, quia suum beneficium resignauit, vel lite cessit, vel quia est prima tonsura insignitus, & illa est quid spirituale, & propterea non potest redimi pecunia.

Sed absolute dicendum est, pensionem clerico assignatam non posse pretio redimi priuata auctoritate pensionarii, & beneficiarii, in cuius beneficio est imposita pensio, auctoritate verò Pontificis potest anticipatis solutionibus redimi. Et Pontifex cum pensionem alicui referuatur in beneficio alterius, solet facultatem concedere beneficiario pensionem redimendi tamque extinguendi, anticipato soluendo. Hinc efficitur, vt pensio non sit sim-

pliciter ac proprie quid spirituale, datur enim in alimentum, & subsidium vitæ: at verò, quia pensio est ius quoddam percipiendi certam portionem fructuum ex beneficio alterius, ideo prohibitum est, ne priuata auctoritate sine consensu Pontificis redimatur, alioqui enim eiusmodi redemptio tamquam Simoniacæ in iudicio haberetur.

Potest quando facultas à Pontifice datur, vt redimi pretio queat, solet in curia Romana redimi anticipatis solutionibus, vel quinque, vel sex, vel, vt summum, septem, vt dicit Gigas de pensionibus, questione 87. Et hoc locum habet, quando pensionarius valetudinis, vel ætatis est bonæ, & integræ: nam si fuerit, vel senex, vel incommodæ, & infirmæ valetudinis, paucioribus solutionibus redimitur.

Quinto queritur, An pensio possit exigi, & percipiuta conscientia, literis pontificis minimè expeditis? Paulus, & Bellameta, Oldradus, Nicolans Milis, & Baldus, vt refert Gigas, questione 34. de pensionibus, sentiunt exigi non posse, sic etiam Rota Decis 32. & Glossator in Regula Cancellaria 27. Idem sentit abbreniatores, testatur Mandosius, questione 7. eandem regulam Cancellariæ de non iudicando secundum formam supplicationis. At Innocentius, Ioan. Andreas, & Archidiaconus, Dinus, Philippus, & Glossa, teste Gigante quest. supra citata, num. 6. censent, tuto posse exigi, vti etiam Rebusius de Pacificis possessori. num. 137. conclus. 211. & in praxi Beneficio par. 3. Signatura, in verbo Datum num. 21. Hi auctores loquuntur de iure, quidquid autem sit de iure communi, standum est consuetudini in Curia Romana receptæ, in qua literæ Pontificæ non solum expeditur ad beneficii impetrati possessionem approbandam, sed etiam ad pensionem Pontificis auctoritate concessam, exigendam.

Quæres vtrius impensis, pensionarii, an beneficiarii expediendæ sint literæ pontificæ, quibus pensio conceditur? Respondeo, standum esse consuetudini Romanæ Curie, vel mandato Pontificis: potest enim Pontifex precipere, vti beneficiarius soluat impensas vtriusque, nimirum, quæ fiunt tum in expediendis literis pro beneficio, tum etiam in literis pro pensione exigenda, vt liberet vni onere pensionem, quæ in alimentum & subsidium vitæ datur: alioqui enim ad pensionarium pertinent impensas, quæ fiunt in literis pensionis exigendis.

Sexto queritur, An clausula apponi solita in referuationibus pensionum, videlicet, vt pensio soluatur habita possessione beneficii, siue non habita, omni simoniae vitio sit libera. Ratio dubitandi est, quia pensio est onus, quod imponitur beneficio, ergo imponi non potest in beneficio, quod nondum possidetur. Deinde pensio est portio, quæ ex beneficii fructibus pensionario debetur: sed beneficii nondum possessi nulli fructus extant, ergo imponi nequit obligatio soluendi pensionem. Accedit quod eo ipso beneficiarius obligaretur ad soluendam pensionem, vel ex suo patrimonio, vel ex solo titulo beneficii: at vtrumque est absurdum. Præterea fieri potest, vt beneficiarius in culpa non sit, quod beneficii possessionem nactus non fuerit, ergo contra ius cogitur pensionem soluere. Mandosius in praxi signaturæ Gratia in verbo Pensiones, ait, prædictam clausulam ab omni iniustitiæ, & simoniae vitio esse alienam. Id probat. Primo, quia multis annis auctoritate pontificia consuevit apponi. Secundo quia quisque potest sua sponte obligare se ad onus sustinendum, & scienti, & volenti non fit iniuria. Tertio, quia eiusmodi clausula apponitur ad euitandas lites fraudes, & mendacia. Solet enim esse magna difficultas in probandâ apprehensione possessionis, & in probando quis sit legitimus possessor, & quis in possessionem intrusus. Vnde multi adepti iam pacificam possessionem, probant se nondum esse beneficii possessionem consecutos. Vitimo, quia tamen beneficii nondum possessi beneficiarius fructus non habet actu, habet tamen habitu, iure, & spe.

Potro stylus Curia hoc habet, vt prædicitur clausula, quamuis generaliter potest, locus non fit, nisi quando beneficius culpa sua possessionem beneficii non apprehendit. Ita vt quando vtrumque consistit, eum sine culpa sua beneficii possessione carere, quia sine culpa sua possessionem apprehendere nequit, non cogatur soluere pensionem.

De Simonia, que committitur in mandandis vicibus Prælatorum, vel in fructibus beneficiorum locandis, vel resignandis.

CAPUT XIII.

LIBRO quinto Decretalium titulus quartus ordine hic est: *Ne Prælati vices suas, vel Ecclesias sub annuo censu concedant.* Vnde in capite *Præterea, & c. Quoniam in quibusdam, & c. Quoniam enormis*, simoniacus habetur Episcopus, Decanus, Archidiaconus, vel Archipresbyter, vel quis alius Prælati, qui pretio recepto suas vices committit alicui, hoc est, suam iurisdictionem, potestatem. Iurisdictionem enim Episcopi, vel alterius Prælati, est quid spirituale. *c. Decernimus de iudicis.*

Primo queritur, An Vicarius simoniacus sit, qui ab Episcopo, vel alio Prælato constituitur, & recipit certum salarium? Respondeo cum Glossa, Panormitano, & aliis in *c. Præterea citato*, non esse Simoniacum.

Sed cur queritur, Episcopus Simoniacus est, committens, pretio recepto, suas vices Vicario à se constituto, non autem ipse vicarius pretium ab Episcopo recipiens? Respondeo cum Panormitano in eodem loco, quem supra memorauimus, longe diuertim esse rationem: quia vicarius recipit debitum sui laboris, & operæ stipendium: locat enim Episcopo suas operas, nec vilo iure cogitur suo stipendio militare. *cap. Cum ex officio de prescrip.* Vnde alibi statuitur salarium, *c. Statutum §. Assessorum de rescript. in sexto* & Aduocatus licet vendit patrocinium suum, *c. Non sanè. t. 4. quæstion. 5. & 12. quæstion. 2. c. Charitatem*, dicitur: (Vificatores Ecclesiarum, clericique eorum, qui cum ipsis non per suæ ciuitatis parochias frangantur, aliquid laboris sui capiant, te disponente subsidii: iustum namque est, vt illi consequantur stipendium, qui pro tempore suum commodate reperiuntur obsequium:) sic ibi. At verò Episcopus, qui Vicarium constituit, si pretium accipiat ex eo, quod suas vices committit, iurisdictionem suam vendere videtur, immò stipendium, siue salarium potius censere debet ei, quem in Vicarium conducit, quam ab eo pretium recipere, ex eo quod Vicarium eum sibi delegit. Hinc patet, simoniam etiam ab eo Episcopo committi, qui Vicarium constituit eo pacto, vt ille sit minori stipendio contentus, quam sibi debeat, vel ea lege, & conditione, vt Episcopus habeat sibi aliquam partem proventuum, spectantium ad Vicarium ratione muneris, & officii, quo ille fungitur.

Secundò queritur, An sacerdos rector Ecclesie, qui ad certum tempus vicarium, vel adiutorem constituit, aut sibi delegit sine auctoritate Episcopi in perpetuum, aut ad longum tempus, siue auctoritate sua ad modicum tempus, puta ad vnam, vel duas hebdomadas, vt ait Panormitanus in *c. Quoniam 2. num. 3. Ne Prælati vices suas* simoniacus sit, eum diligens eo pacto, vt ille emat, vel conducat fructus sui beneficii, siue iam præteritos, quos rector nondum peteperat, siue futuros. Respondeo, simoniacum esse, quia suas vices vel ex parte committit, recipiendo eorummodum temporale: nam obligat sibi Vicarium, vel Adiutorem ad emendum, vel conducendum fructus sui beneficii, & hæc obligatio est pecunia æstimabilis. Licet verò est ei locare, & vendere sine vlla conditione, pactione, vel beneficii fructus: vel è contrario, primo vendat, vel locet ei fructus purè, & simpliciter, & deinde constituat eum Vicarium,

vel Adiutorem: sicut enim potest cuius alteri eos vendere, vel locare, sic etiam ei, quem sibi constituere vult Vicarium, vel Adiutorem.

Tertio queritur, An Prælati vendere, vel locare queant obventiones suæ Ecclesie? Respondeo, posse. *Glossa, & Hostiensis, Panormitanus, & alii in c. Querelam, Ne Prælati vices suas*: dummodo tamen, si locauerit, vel vendiderit laico, constituat clericum, qui nomine, & loco laici colligat obventiones, ne forte laicus ad altare accedere cogatur, vbi fiunt oblationes.

Quarto queritur, An clericus possit sui beneficii fructus locare? Respondeo, posse ad modicum tempus *in c. a. Glossam Clem. 1. de reb. Eccles. non alienan.* quod censetur tempus infra decennium: quæ sententia est communi consensu recepta. Existat autem Pontificia constitutio Pauli II. quæ incipit: *Ambitiosa, inter extravagantes communes de reb. Eccles. non alienan.* vbi prohibentur clerici, siue regulares, siue seculares alienare, vel in hypotheccam obligare, seu coheredere, vel in Emphyteusim dare, nisi in casibus iure permissis, aut res in Emphyteusim dari consuetas, vel locari ultra triennium res Ecclesiarum suarum. De qua constitutione alibi in locis dixi.

Quinto queritur, An cum Prælati vendit omnes obventiones Ecclesie, transe cum illis intelligatur commodum iurisdictionis, nisi ea fuerit excepta.

Respondeo, simul cum illis transe: hoc tamen si iurisdictione fuerit spiritualis, in laicum non tranfit, quia non est talis iurisdictio capax: at in Ecclesiam, vel Religiosorum Collegium transferitur vna cum vniuersitate obventionum, quia est capax iurisdictionis spiritualis.

Sexto queritur, An officia Ecclesiastica absque simonia vitio vendi, & emi queant? In *c. Si quis Episcopus t. quæstion. 1. Ex Concilio Chalcodonensi* habetur, pecunia constitui non posse dispensatorem, vel defensorem vel quemlibet, qui subiectus est Regulæ. Et in *cap. Saluator, t. quæstion. 3.* tamquam simoniacus Episcopus damnatus, qui Procuratorem, vel defensorem, Ecclesie, vel quemquam regulæ subiectum per pecuniam ordinauerit. Et ibidem nonne procuratoris intelligitur quilibet Ecclesiasticarum rerum administrator, vt Verbi gratia, Præpositus, Oeconomus, Vicedominus. Defensorem verò nomine, Aduocatus, Castaldus, & iudex. In subiecto verò regulæ intelligitur Archipresbyter, Archidiaconus, Diaconus, Canonici, Monachi, vel quilibet Ecclesiastico mancipatus officio, Glossa in eodem *c. Saluator, in verbo Præpositum* explicat, quo modo huiusmodi nomina distinguantur: Vicedominus, inquit, est, qui præest rebus Episcopi *c. Volumus, Distinct. 89.* Oeconomus est, cui res Ecclesiastica gubernanda mandatur. *L. Iubemus, C. de Sacrosanctis Ecclesiis.* Aduocatus, qui præest tantummodo causis tractandis. Castaldus, qui habet curam externarum rerum, qui dicitur alios, Maior domus, *cap. Volumus distinct. 89.* Alii Castaldum aiunt esse eum, cui res Domini committuntur, ita vt Castaldus sit idem, qui procurator, cui Dominus rerum suarum administrationem committit. Oeconomus dicitur Actor, seu dispensator Ecclesie, quibus scilicet rerum Ecclesiasticarum gubernatio, & dispensatio consensu Episcopi conceditur. *L. Omnes, qui quascumque, §. Hoc nihilominus obseruandum, c. de Episcopis, & cler.* Vicedominus est, qui res Domini vice iphus administrat, eiusque vicariam operam præstat. Item, Vicedominus est in iure Canonico, qui è clericorum numero, Episcopatum administrat, *c. Volumus, & c. Diaconum, & c. Sequenti, Distinct. 89.* Vnde proprie in iure canonico Oeconomus est, qui res canonicorum administrat: Vicedominus, qui Episcopi *c. Consulere, de Simonia.* Syndicus est, qui ab aliquo collegio, vniuersitate, vel ciuitate ad causam ipsius agendam deligitur, ita vt actor sit, qui priuati hominis causam agit. Syndicus, qui Collegii, vel vniuersitatis, vel ciuitatis. Syndicus idem Græcè est, qui Latine dicitur defensor.